

4 kõige olulisemat õppetundi makroökonoomikas

Õppetund 1: Pikal perioodil määrab elukvaliteedi taseme riigi võimekus toota tooteid ning teenuseid.

Majanduse seisu hindamisel on hea kasutada SKP-d. Mida kõrgem on riigi SKP, seda paremad on ka üldjuhul selle riigi elanike võimalused ja seda paremini suudab riik rahuldada oma elanikkonna soove ja vajadusi. Pikal perioodil määravad riigi SKP majanduse tootmistegurid, nagu kapital ja tööjõud, ning tehnoloogia võime neid väljundiks muuta. Tootmistegurite koguse suurenemisel või efektiivsemaks muutumisel kasvab ka SKP. Siit ka õppetund, et poliitikaga saab tõsta majanduse tootlikkust ja suurendada SKP-d pikal perioodil. Poliitilisi meetmeid on selle ellu viimiseks mitu. Näiteks rahvamajanduse säästude suurendamine, mille tagajärjel tõuseb kapitali kogus majanduses; tööjõu efektiivsuse tõstmine (näiteks parema hariduse või kergemini kättesaadava tehnoloogia abil), mis muudab kapitali ja tööjõu produktiivsemaks; riigiasutuste parendamisega, mis toob kaasa suurema kapitali akumulatsiooni ja korruptsiooni vähenemise, mis omakorda viib ressursside ja sisendite efektiivsemale kasutamisele. Kõik eeltoodud näited majanduspoliitikatest suurendavad riigi väljundit, kuid milline neist kõige parem on, ei ole teada.

Õppetund 2: Lühiperioodil mõjutab agregeeritud nõudlus riigi toodete ja teenuste tootmise mahtu.

Kuigi pikal perioodil määrab SKP pakkumise, siis lühiperioodil sõltub SKP just agregeeritud nõudlusest toodete ning teenuste järele. Kuna lühiperioodil on hinnad jäigad, siis kogunõudlus on võtmetähtsusega. IS-LM mudel näitab, mis mõjutab AD kõverat ja seeläbi ka SKP kõikumisi lühiperioodil.

Kuna lühiperioodil mõjutab kogunõudlus väljundit, siis võivad kõik nõudlust mõjutavad tegurid tuua esile majandusfluktuatsioone. Tihti on väljundi ja töötuse muutuse põhjustajaks just raha- ja fiskaalpoliitika või majandusšokid. Seetõttu jälgivad poliitikud enne suurte otsuste tegemist majandust väga hoolikalt, et mõista, millises seisundis see hetkel asub.

Õppetund 3: Pikal perioodil mõjutab rahapakkumise kasv inflatsiooni kiirust, kuid mitte töötust.

Rahapakkumine on inflatsiooni üks peamisi mõjutajaid. Kui keskpank raha koguaeg juurde prindib, kaotab raha pikal perioodil oma väärtust. Äärmuslike näidetena võime vaadata hüperinflatsioone. Fisheri efekt seletab, kuidas kõrge inflatsioon tõstab nominaalset intressimäära. Kõrge kodumaine inflatsioonimäär viib ka nominaalse vahetuskursi alanemisele. Raha hulga kasvamise tulemusena tõusevad ka hinnad, mille tõttu suureneb välisvaluuta hind kodumaise valuuta suhtes.

Pikal perioodil on töötuse mõjutajad aga hoopis erinevad. Klassikalise dihhotoomia põhiselt ei mõjuta rahapakkumise kasv töötust. Töötuse loomuliku määra teevad kindlaks hoopis töö leidnute ja kaotanute määrad, mis on omakorda mõjutatud töö leidmise protsessist ning reaalpalkadest.

Siit saab järeldada, et pidev inflatsioon ja töötus ei ole omavahel seotud. Inflatsiooni vastu võitlemiseks peab vähendama rahapakkumise kasvu. Töötusega saab võidelda, parendades või muutes tööturu struktuuri.

Õppetund 4: lühiperioodil peavad poliitikud valima inflatsiooni ja töötuse määra vahel.

Lühiperioodil seisavad poliitikud valiku ees – kas kõrgem inflatsioon ja madalam töötuse määr või vastupidi. Pikal perioodil pole need kaks omavahel seotud, nende vahelist seost lühiperioodil illustreerib Phillipsi kõver.

Poliitikud saavad kasutada monetar- või fiskaalpoliitikat, et tõsta kogunõudlust, mis langetab töötuse määra, aga tõstab inflatsiooni. Nad saavad kasutada ka kitsendavaid poliitilisi meetmeid, et langetada inflatsiooni, mistõttu aga suureneb töötus.

Aja jooksul nihkub lühiperioodi Phillipsi kõver kahel põhjusel – kui esinevad pakkumisšokid või kui muutub oodatav inflatsioonimäär. Ootuste korrigeerimine tagab selle, et valik töötuse ja inflatsiooni vahel eksisteerib lühiperioodil. Töötuse määr saab vaid lühiperioodil kalduda kõrvale oma loomulikust tasemest ja rahapoliitika saab päriselt mõjutada majandust vaid lühiperioodil, pikal perioodil illustreerib majandust klassikaline mudel.

Makroökonomika

1. Reaalne SKP mõõdab riigi võimalust oma rahva soovide ja vajaduste rahuldamiseks. Kõrgema SKP-ga riigid suudavad oma rahvale paremaid võimalusi pakkuda. Pikas perspektiivis sõltub SKP tootmisfaktoritest (kapital ja tööjõud) ja tehnoloogiast, mille abil muudetakse kapital ja tehtud töö väljundiks. SKP suureneb, kui tootlikkus kasvab või kui majandus õpib efektiivsemalt sisendist väljundit tootma. Riik võib pikas perspektiivis suurendada SKP-d ainult siis, kui parandatakse majanduse tootmisvõimsust. Leidub palju viise, mille abil saavad poliitikud riigi SKP-d tõsta: riik säästab rohkem kas läbi kodumajapidamiste või avalike säästude, mis toovad kaasa aktsiakapitali kasvu, riik panustab efektiivse tööjõu suurendamisele parandades haridustaset või tuues kaasa tehnoloogia arengu, riik väldib korruptsiooni teket, mis toob kaasa parema kapitali akumulatsiooni ja riigi varade täieliku tõhusa kasutamise. Kõik nimetatud meetodid suurendavad majanduse väljundit, mis toob kaasa riigi elatustaseme kasvu läbi SKP inimese kohta.

2. Lühiajaliselt sõltub SKP ka toodete ja teenuste agregeeritud (kogu-) nõudlusest. Agregeeritud nõudlus on oluline, kuna hinnad on lühiperioodil jäigad. Kogunõudluse mõjutab lühiperioodi väljundit, seega kõik tegurid, mis mõjutavad kogunõudlust, võivad mõjutada majandusfluktuatsioone. Peamiselt mõjutavad toodangu mahtu ja selle hinda fiskaal- ja monetar ehk rahapoliitika ning erinevad šokid majanduses. Enne muutuste läbiviimist majanduspoliitikas uurivad poliitikud, kas majandus on kasvu või languse perioodis, kuna muutused agregeeritud nõudluses toovad kaasa olulisi muutuseid lühiajalistes fluktuatsioonides.

3. Peale SKP-d on nii inflatsioon kui ka töötus kõige rohkem jälgitavate näitajate seas, mille abil on võimalik majanduse seisuga seletada. Rahapakkumise kasv on inflatsiooni peamine mõjutaja- pikas perspektiivis langeb raha väärtus, kui keskpank seda aina rohkem juurde trükkib. Seda tõestavad aastate tagused inflatsiooni tasemed ja erinevates riikides esinenud hüperinflatsioonid. Klassikalise dihhotoomia kohaselt ei mõjuta rahapakkumise kasv pikaajaliselt töötust. Loomuliku töötuse määra kujundavad töö kaotanud ja töö leidnud inimeste määr, mis omakorda on määratud tööotsimise protsessi ja reaalpalga jäikuse poolt. Pikas perspektiivis inflatsiooniga võitlemiseks peavad poliitikud vähendama raha juurde trükkimist, töötusega võitlemiseks peab aga muutma tööturu struktuuri. Sellest järeldub, et pikal perioodil ei ole inflatsioon ja töötus omavahel seotud.

4. Kuigi pikas perspektiivis ei ole inflatsioon ja töötus omavahel seotud, on lühiajaliselt nende vahel siiski seos, mida kujutab lühiperioodi Phillipsi kõver. Poliitikud saavad kasutada raha- ja fiskaalpoliitikat agregeeritud nõudluse laiendamiseks, mis vähendab töötust ja suurendab inflatsiooni või siis vastupidiselt töötust suurendada ja inflatsiooni vähendada. Lühiperioodi Phillipsi kõver nihkub ajapikku kahel põhjusel: pakkumissokkide tagajärjel ja kui inimesed muudavad oma oodatavat inflatsiooni. Pakkumissokid toovad turule muutusi, negatiivsete pakkumissokkide korral peavad poliitikud otsustama, kas valida kõrgem inflatsioon või kõrgem töötusemäär. Oodatava inflatsiooni muutuse korral muutub seos inflatsiooni ja töötusemäära vahel, kuna ainult lühiperioodil saab töötuse määr tegelikust töötuse määrast kõrvale kalduda. Seega ainult lühiajaliselt avaldab monetaarpoliitika mingitki mõju.

Kokkuvõte

Erle Leppikson
Desiree Danielle Lillemets

Makroökonoomika neli kõige tähtsamat õppetundi, näitavad kuidas majanduslikud näitajad-väljundite turg, töötus ning inflatsioon muutuvad pikemas perspektiivis ning ka lühiajaliselt.

Esimene näitab, kuidas riigi võime toota tooteid ning pakkuda teenuseid mõjutab üleüldist heaolu. Mida suurem on SKP, seda suuremad on ka võimalused selles riigis, nt. parem ligipääs tervisehoiule, parem internetiühendus ning ka oodatav pikem eluiga. Mis otsustab SPK suuruse? Mõjutajateks on tehased, tööjõud, kapital ning tehnoloogia areng. SPK suureneb, kui sisendist saab toode või teenus. Igal strateegial on erinev tulemus, nt. tegutsemisviis, mis suurendab tööjõu efektiivsust, viib lõpuks tulemuslikule kapitali ja tööjõu kasutamisele. Pikaajaliselt sõltub SKP tootmise faktoritest, laborist, kapitalist ja tehnoloogiatest mille abil on loodud toode või teenus. SKP kasvab, kui nende faktorite efektiivsus kasvab. Erinevad poliitikad saavad SKP-d tõsta. Näiteks poliitikad, mis suurendavad sääste, saavad tõsta laborite efektiivsust läbi selle, et parandavad hariduse taset ja kättesaadavust või edendades tehnoloogilisi protsesse. Veel saavad nad parandada institutsioonide tööd. Kõik need poliitikad saavad edendada elatustaset aga ei ole selge milline neid oleks kõige parem SKP tõstmiseks.

Teine näitab, kuidas lühiajaliselt mõjutab kogunõudlus toodete ja teenuste turgu. Kogunõudlus on väga oluline näitaja kuna lühiajaliselt on hinnad muutumatud. Kogunõudlus mõjutab toodete ja teenuste turgu, mis omakorda põhjustab majanduse kõikumist. Rahanduspoliitika, rahapoliitika ning šokid raha ja toodete turul on vastutavad tööhõive ning toodangu muutustes. Enne fiskaal- või monetaarpoliitika rakendamist on vaja ka mõista, mis olekus majandus hetkel on.

Kolmas näitab, kuidas pikaajaliselt raha pakkumise suurenemine toob kaasa inflatsiooni määra tõusu, kuid ei põhjusta töötust. Mida rohkem raha keskpank juurde trükitab, seda kiiremini kaotab valuuta oma väärtuse. Liigne raha pakkumise kasv võib aga viia hüperinflatsioonini. Fisheri efekt näitab, kuidas inflatsiooni määra tõustes suureneb ka nominaalne intressimäär, kuid reaalne intressimäär jääb püsima. Kõrge inflatsioon toob kaasa valuuta odavnemise välisvaluuta turul. Pikaajaliselt raha pakkumise kasv ei mõjuta töötust, see sõltub hoopis palgast ning tööpakkumisest. Inflatsiooni vastu võitlemiseks tuleb vähendada raha pakkumise kasvu. töötuse vastu võitlemiseks tuleb muuta tööturu üldist struktuuri. Pikaajaliselt ei ole kompromissi töötuse ning inflatsiooni vahel. Neid seoseid uurivad majandusteadlased ja enne, kui nad mingeid muudatusi fiskaal poliitikas teevad uurivad nad välja, kas need otsused võivad tuua kaasa edu või võivad tuua kaasa hoopis majanduslanguse.

Neljas näitab, kuidas lühiajalisel perioodil rahapoliitika ning fiskaalpoliitika seisavad silmitsi kompromissiga töötuse ja inflatsiooni vahel. Phillipsi kõver on töötuse ja inflatsiooni kompromissi näitajaks. Tõstes kogunõudlust, väheneb töötus ning inflatsiooni määr tõuseb. Fiskaalpoliitika mõjutab kogunõudlust läbi valitsuse kulutuste ja maksude. Need omakorda

mõjutavad töötust ja majapidamiste sissetulekut, millest tuleneb majapidamiste kulutused ja investeerimine. Phillipsi kõver nihkub ainult hinna muutustest, nt. nafta hinna muutus annab võimaluse inflatsiooni suurenemisele või töötuse suurenemisel. Teiseks nihkub Phillipsi kõver, kui inflatsioon on "oodatud", nt. küsitakse tööl palka juurde, mille tõttu tõstavad firmad hindu, et maksta palka ja see omakorda suurendab inflatsiooni. ootuste kohanemine näitab, et kompromiss eksisteerib ainult lühiajaliselt. Monetaarpoliitikal on ainult lühiajaliselt mõju.

Kuidas saab majanduspoliitika kasutada naturaalse väljundi taseme tõstmiseks?

- Naturaalne väljundi tase sõltub kapitalist, tööst ja tehnoloogia tasemest.

Kapital

- Majanduspoliitika mis tahab välundit suurendada peab suurendama kapitali, muutma tehtud töö efektiivsemaks või parandada tehnoloogiat, kuid pole head ja kulutusteta viisi selle saavutamiseks.
- Solowi kasvu mudel näitab et suurendada kapitali peab suurendama säästmist ja investeerimist, mille tõttu paljud majandusteadlased soovivad poliitika mis suurendavad rahvulikke sääste. Kuid kuna see tähendab et hetkeperioodi tarbimist peaks vähendama ei toeta vastaspool seda ja arvavad et tehnoloogia arenemine muudab järgmiste generatsioonide tingimused paremaks sõltumata kas säästetakse või mitte.
- Ka need kes soovivad säästmist ja investeerimist suurendada ei nõustu üheselt, et kuhu see raha tuleks paigutada, kas erasektoris toomisesse, või näiteks avalikku sektorisse nagu koolid ja autoteed.

Töötuse vähendamine

- Töötust saaks vähendada vähendades töötuskindlustuse suurust, sest see suurendaks töötute töö otsingu vajadust või vähendades miinimumpalka, liigutades palka lähemale tasakaalupunktile.
- Nendes lahendustes ei ole majanduspoliitikud ühel arvamusel, sest see vähendaks veel rohkem hädas olevate inimeste elukvaliteeti.

Riigi olukord

- Väljundi naturaalsel taset saab vähendada ka siseriiklik olukord ja kui inimestel on hirm riigi poliitilise korra muutumise üle või nad ei usalda kohtusüsteemi ja muid seostuvaid ametnikke ja kindlam tee rikkusele on varastada naabrilt siis majandus ei arene nendes riikides edasi.

Tehnoloogia

- Suurendada tehnoloogia arengu kiirust on mõne majandusteadlase arvates kõige tähtsam eesmärgpoliitika koostajatel, sest Solowi kasvu mudel näitab et pidev kasv elamisstandardis on saavutatav ainult tehnoloogilise arenguga.
- Tehnoloogilise arengu kiirendamiseks ei ole kahjuks kindlat retsepti ja arutatakse mis ja kui palju valitsus peaks teatud tehnoloogia arendamisele ja levikule kaasa aitama.

Kas peaks stabiliseerima majandust? Kui, siis kuidas?

- Paljud majandusteadlased arvavad et peaks stabiliseerima majandust kasutades analüüsidel põhinevaid otsuseid et hoida väljund ja töötus nende naturaalse taseme lähedal.
- Teine suhtumine on, et majanduspoliitika peaks olema pigem passiivne, mis ei ole koosatud poliitilise kasu jaoks või jälgivad käitumisjooni milles pole kindel.
- Arvatakse ka et keskmine kasu mis stabiilsusest tekiks on väike.

- Mõned arvavad, et keskmpank peaks jälgima turgu ja takistama spekulatiivsete mullide teket, teised aga vastupidi, et keskmpank peaks keskenduma stabiilse tööhõive ja madala inflatsioonile tagamisele.
- Arvatakse ka et peaks rohkem regulatsioone olema ja sellega takistada läbimõtlemita riskitegevust ja sellega takistada tõrke teket majanduses, sellele vastandushtumine on et liigne regulatsioon näitaks süsteemi turvalisemana kui ta on ja lisaks see takistaks efektiivselt kapitali ja riski jaotust ja läbi selle piiraks majanduse kasvu.

1) Õppetund nr. 3: Pikas perspektiivis rahapakkumise kasv mõjutab inflatsiooni, aga ei mõjuta töötust.

- Inflatsiooni ja töötust käsitletakse sageli koos.
- Rahapakkumise kasv on suurim inflatsiooni mõjutaja. Raha kaotab oma reaalse väärtuse ainult siis, kui keskpank raha muudkui juurde prindib. See selgitab ka erinevaid hüperinflatsioone.
- Fisher'i efekti kohaselt tõstab kõrge inflatsioon nominaalset intressimäära, kuid samal ajal reaalne intressimäär ei muutu.
- Kõrge inflatsioonimäär vähendab valuutakursi väärtust välisturul.
- Klassikalise dihotoomia järgi on pikas perspektiivis nominaalsed muutujad ebaolulise tähtsusega reaalsete muutujate määramisel. See selgitab seda, et rahapakkumise kasv ei mõjuta töötust.
- Töötuse määr sõltub töökohtade pakkumise ja töö leidmise määradest. Need omakorda sõltuvad tööotsimise protsessist ja reaalspalga jäikusest.
- Püsiv töötus ja püsiv inflatsioon ei ole seotud.
- Inflatsiooni vastu võitlemiseks peavad poliitikud vähendama rahapakkumise kasvu.
- Töötuse vastu võitlemiseks peavad poliitikud muutma tööturgude struktuuri.
- Inflatsiooni ja töötuse vahel ei ole pikas perspektiivis mingit kompromissi.

2) Õppetund nr. 4: Kui poliitikud kontrollivad rahandus- ja fiskaalpoliitikat, siis on lühiperspektiivis inflatsiooni ja töötuse vahel kompromiss.

- Phillips'i kõver kirjeldab seda kõige paremini.
- Poliitikutel on võimalus laiendada nõudlust nii, et lühiajaliselt langeks töötus ja kasvaks inflatsioon või vastupidi nii, et kasvaks töötus ja langeks inflatsioon.
- Kahel põhjusel hakkab graafik mõne aja tagant muutuma:
 1. Muutused pakkumises (Nt: õli hind). Need muudavad lühiajaliselt kompromissi.
See paneb poliitikud valiku ette: kas suurem inflatsioon või suurem töötus.
 2. Inimeste ootuste muutumine inflatsiooni osas. See viitabki sellele, et kompromiss saab toimida ainult lühiajaliselt.
- Ainult lühiperspektiivis kaldub töötus kõrvale loomulikust määrast.

Mida teame ja mida mitte?

Kui kulukas on inflatsioon? Kui kulukas on selle vähendamine?

Kui hinnad tõusevad, tekib küsimus, milline on praeguse inflatsioonimääraga jätkamise kulu ja milline oleks selle vähendamise kulu. Kahjuks on aga mõlemat raske korrektselt ette ennustada.

Nii nagu juba varasemalt teada, saavad tavakodanikud võrreldes majandusteadlastega inflatsioonist erinevalt aru. Arvatakse, et inimesed ajavad inflatsiooni sellega samal ajal esinevate probleemidega segamini. Nt 1970ndatel oli USAs inflatsioonimäär küündinud pea 10 protsendini, aga samal ajal oli aeglustunud produktiivsuse ja reaalpalkade kasv. Kahte viimast arvati tulevat kõrgest inflatsioonist. Samas võib-olla on see tõesti inflatsiooniga seotud ja suurendab kulusid ning vajab rohkem uurimist.

Võimalik, et mingi kogus inflatsiooni on lausa vajalik ja tahetud. Seda nt kui töötajad on nominaalpalga alandamise vastu, siis positiivse inflatsiooni abiga langevad reaalpalgad kergemini tasakaalustamaks tööjõuturgu. Inflatsioon paneb tööjõuturu liikuma. Teine näide on panganduse valdkonnast. Kõrgem inflatsioon tõstab Fisheri efekti kaudu nominaalset intressimäära, mis muudab nulli-lähedase nominaalse intressimäära, mille tagajärjel võib majandus sattuda likviidsuslõksus, ebatõenäoliseks.

Inflatsiooni vähendamise kulu väljendatakse meile tuntud loobumismäära kaudu, mis näitab palju peaks SKPd vähendama, et vähendada inflatsioonimäära. Ühtede majandusteadlaste arvates võib see kulu olla palju väiksem kui loobumismäär näitab. Vastavalt ratsionaalsete ootuste lähenemisele kohanevad ja arvestavad inimesed väheneva koguproduktiga, kui anda inflatsiooni vähendamisest aegsalt teada. Samuti peab see informatsioon olema usaldusväärne. Teisest küljest on arvamusi, et vähendamise kulu on palju suurem loobumismäärast. Nende arvates pole kuluks ajutine retsessioon, vaid pikaajaline kõrgem töötuse tase.

Kuna selle teema ümber on palju erinevaid arvamusi, siis võib ka juhtuda, et poliitikutele antakse vastakaid nõuandeid.

Kas poliitikud peaksid püüdma stabiliseerida majandust? Kui jah, siis kuidas?

Kogupakkumise ja -nõudluse mudel näitab, kuidas erinevad majandusšokid põhjustavad majanduslikke muutusi ja kuidas monetaar- ja fiskaalpoliitika võib neid muutusi mõjutada.

Mõned majandusteadlased usuvad, et poliitikud peaksid analüüsima, kuidas fiskaal- ja monetaarpoliitika mõjutab fluktuatsioone ning selle põhjal tegema järeldusi, kuidas majandust stabiliseerida. Nad usuvad, et monetaar- ja fiskaalpoliitika peaks püüdma tasakaalustada šokke eesmärgiga hoida toodangut ja tööhõivet nende loomuliku taseme lähedal.

Teiselt poolt ollakse skeptilised suutlikkuse suhtes majandust stabiliseerida. Põhjus on selles, et majandusprognoose on väga raske teha, kuna rakendatud poliitikate mõju nähakse alles hiljem. Arvatakse, et poliitikud ei peaks omama kaalutlusõigust monetaar- ja finantspoliitika üle, kuid peaksid järgima kinnitatud reegleid.

Osad majandusteadlased arvavad, et kui rohkem jälgida rahandusinstituutide tegevust, siis suudetakse ära hoida ettearvamatute riskide võtmist ning tänu sellele ennetada kriise. Teised usuvad aga, et regulatsioone oleks raske teostada, kuna on võimalus, et sellest

hiilitakse kõrvale ja võib tekkida vale arusaam, et majandussüsteem on turvalisem kui ta tegelikult on. Kokkuvõttes suurem regulatsioon ennetaks riske, kuid pikal perioodil hoopis takistaks majanduskasvu.

Kuidas peaksid poliitikud SKP loomuliku määra juures majandusaktiivsust suurendama?

Solowi kasvumudel näitab, et suurendades kapitali kogust on vaja tõsta investeeringute ja säästude määra. Majanduse loomulik väljundi tase sõltub kapitali kogusest, tööjõuhulgast ja tehnoloogia tasemest. Poliitikakujundajad, kes pooldavad suurenevaid sääste ja investeeringuid ei nõustu kuidas stimuleerida täiendavaid sääste ja kas investeeringud peaksid olema eraomandis või avalikus infrastruktuuris, nagu teed ja koolid. Naturaalne töötuse määr ei ole muutumatu konstant, aga sõltub riigi poliitikast. Naturaalset töötuse määra saab vähendada kui vähendada töötuskindlustushüvitisi või kui alandada miinimumpalka. Sellised poliitikad aga kahjustavad rohkem abivajajaid, seetõttu ei jõua ka majandusteadlased kokkuleppele. Selline probleem on üleval olnud juba mitmeid aastaid. USA elanikud ei muretsenud revolutsioonide, riigipöörete ega kodusõdade pärast. Nad usaldavad politseid ja kohtusüsteemi ning austavad seaduseid. Rahvustel, kellel ei ole selliseid institutsioone puutuvad kokku valede majanduslike stiimulitega, neil on vale arusaam. Kõik majandusteadlased nõustuvad, et õigete institutsioonide loomine on eeltingimuseks, et vaesemad riigid saaksid areneda. Mõnede majandusteadlaste arvates on tehnoloogiline protsess tähtsaim avaliku poliitika eesmärk.

Kuidas peaksid poliitikud edutama majanduskasvu ja loomuliku kogutoodangu taset
Simon Loo TAAB23 185440

Et pikal perioodil parandada väljundit, tuleks parandada kapitali hulka; tööjõu kasumit või parandada tehnoloogiat.

Solow mudel näitab samuti, et kapitali suurendamine nõuab investeeringute ja säästude suurendamist, kuid samuti perioodi, kus vähendatakse tarbimist.

Poliitikakujundajad ei nõustu kuidas kasutada investeeringuid ja sääste ja kas need peaksid olema avalikus infrastruktuuris või eraomandis.

Naturaalne töötuse määr ei ole muutumatu konstant, aga sõltub riigi poliitikast ja inflatsioonist.

Naturaalset töötuse määra saab vähendada, kui vähendada minimaalset palka või vähendada töötuskindlustushüviseid

Arenenud riikides nt: USA-s ei ole hirmu protestida ning samuti ei kardeta kodusõdade üle. Üldiselt usaldatakse õigussüsteemi ja peetakse kinni reeglitest/seadustest. Riikides, kus ei ole selliseid institutsioone on aga valed stiimulid. Majanduslikult kasuliku loomine on vähem usaldusväärsem, kui seda on varastamine - Selline majandus ei ole aga edukas/ei õitse.

Mõnede ökonomistide arvates on tehnoloogiline progress tähtsaim avaliku poliitika eesmärk.

Kas poliitikud peaksid majandust stabiliseerida. Kui jah, siis kuidas?

Mõnede ökonomistide arvates peaksid poliitikud kasutama fiskaalse ja monetaarse poliitika mõju majanusfluktuatsioonile ning neid analüüsida, et majandust stabiliseerida.

Fiskaalne ja monetaarne poliitika saavad tasakaalustada majandusšokke, hoida väljundit ja tööhõivet loomuliku taseme juures.

Tavaliselt on monetaarne poliitika peamine kaitse majandustsükli vastu

Mõned majandusteadlased arvavad, et kui jälgida rohkem rahandusinstituutide tegevust, oleksid ettevaatamatud riskid väiksemad ning seeläbi saaks ennetada majanduskriise.

Teised majandusteadlased usuvad aga, et regulatsiooni oleks raske teostada ning võib tekkida vale arusaam, et majandussüsteem on tegelikult turvalisem.

Mõned ökonomistid arvavad, et keskpangad peaksid spekulatiivseid mulle ära hoidma nt: intressimäära ennetav tõstmine.

Aktiivsemad finantsinstitutsioonide regulatsioonid saavad ära hoida finantskriise.